

Trekvlinders in 1950

door

B. J. LEMPKE

(Elfde jaarverslag)

De winter van 1949—1950 was zacht en nat. Eind Februari begon een korte vorstperiode, die tot in de eerste week van Maart voortduurde, doch van weinig betekenis was. Op enkele mooie dagen in begin April en \pm 10 Mei na waren de voorjaarsmaanden vrij guur, dus tamelijk normaal, met vooral in Mei nogal veel regen. Juni begon met een korte periode van hoge temperaturen (de zevende te Amsterdam 31.5° C.), doch reeds 2 dagen later stond het kwik op zijn hoogste stand in de hoofdstad 14° lager. De rest van de zomer kan het weer slechts middelmatig genoemd worden.

Reeds in Juli viel vrij veel regen, Augustus was niet veel beter (vooral in de derde decade) en September spande de kroon met 161 mm, het dubbele van de normale hoeveelheid. October was vrij goed, doch kon de volkomen verregende herfst natuurlijk niet meer redden. Reeds de 27e daalde het kwik 's nachts te Maastricht tot -5° C. Het werd de koudste Octoberdag sinds 1905! In November begon opnieuw een lange regenperiode, alleen onderbroken door een zeer koude Decembermaand.

Officieel had 1950 een van de warmste zomers door de hoge nachttemperaturen, maar het zal wel duidelijk zijn, dat de zware regenval (25% boven normaal) en de geringe zonneshijn (25% te weinig) ten slotte op de vlinderstand een funeste invloed moesten hebben. Vooral de herfstmaanden waren, ook 's avonds, dan ook opvallend slecht. Toch zal men bij het doorlezen van het verslag bemerken, dat niet minder dan 10 van de 27 vermelde soorten in 1950 een record-aantal meldingen bereikten!

Van de inheemse dagvlinders was vooral *Nymphalis io* L. in de eerste Augustushelft talrijk, en bracht zelfs een tweede generatie voort. *Aglais urticae* L. was vrij normaal in aantal.

112 waarnemers stuurden hun gegevens in.

1. *Iphiclides podalirius* L. 29 Mei ving H. VAN OORSCHOT op de hei bij Bussum een vrij goed ex. Reeds vermeld in Ent. Ber. 13 : 198 (1951).

2. *Pieris brassicae* L. Het koolwitje is in 1950 aan het trekken geweest in een mate als in geen der vorige verslagjaren ooit werd waargenomen. Hoewel de meeste vluchten in zuidelijke richting gingen, werd toch ook een in tegengestelde richting vermeld.

a. 26 Mei vlogen *brassicae*'s geregeld van N. naar Z. over de Waddenzee (Zeehondenplaat), verder vnl. over de Texelstroom (J. A. W. LUCAS).

b. 21 Juli nam Mej. K. H. DUIN te Maarsbergen een massale trek in de richting Z.-N. waar. Drie dagen later was de vlinder weer in zeer groot aantal ter plaatse aanwezig, doch trek werd nu niet opgemerkt.

c. 27 Juli zag G. HELMERS, toen hij tussen 12 en 1 thuis was, te Amsterdam in de tuinen van de Bilderdijkstraat van Kinker- tot Potgieterstraat van de grond tot ver boven de huizen honderden en honderden koolwitjes vliegen. De volgende dag was het aantal weer normaal, enkele exx.

d. 28 Juli nam P. L. PLOEGER een sterke trek waar aan het Noordzee-

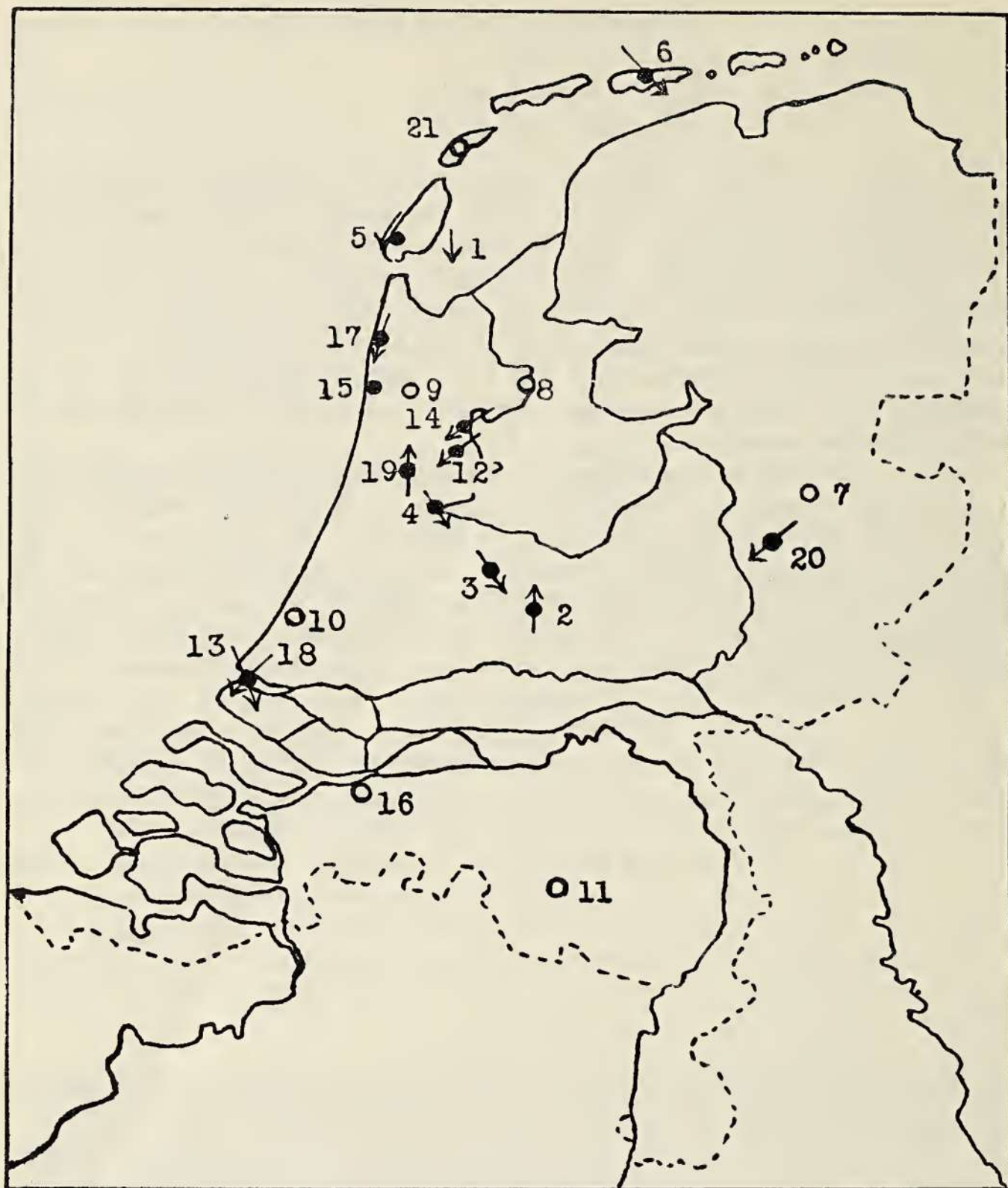

Fig. 1. Vluchten en concentraties van vlinders in 1950. [Flights and concentrations of Lepidoptera in 1950.]

Pieris brassicae L. 1. Zeehondenplaat en Texelstroom, 26-V ; 2. Maarsbergen, 21-VII ; 3. Loosdrechtse plassen, 29-VII ; 4. Amsterdam, 27-VII (direction unknown); 5. Texel, 28-VII (along the beach of the North Sea); 6. Ameland, 9-VIII (coming from sea); 7. Hellendoorn, end of VII ; 8. Enkhuizen, 27-VII ; 9. Waardpolder, first week of VIII ; 10. Den Haag, end of VIII ; 11. Vessem, end of VIII.

Pieris rapae L. 3. Loosdrechtse plassen, 29-VII (mixed with *brassicae*); 12. Middelie, beginning of VIII ; 13. De Beer, 21 & 22-VIII ; 11. Vessem, beg. of VII till far in VIII.

Pieris species. 14. Warder, 22-VII ; 4. Amsterdam, 28-VII (N.W.-S.E.) and 5-VIII (N.W.-S.E.); 15. Camperduin, thousands of whites coming from sea (date and direction unknown); 16. Moerdijk.

Vanessa atalanta L. 17. Callantsoog, 7-VIII ; 18. De Beer, 21-VIII ; 19. Zaandam, 26-VIII, \pm 3000 specimens.

Vanessa cardui L. 20. Loo, 28-VIII, 12 specimens.

Plusia gamma L. 21. Vlieland, 20-VIII, thousands along the beach of the North Sea.

● vlucht gezien (actual flight observed); ○ alleen concentratie waargenomen (only concentration observed).

strand op Texel bij paal 9, richting N.W.—Z.O., tegen de wind in. Uitvoerig beschreven in Ent. Ber. 13 : 254 (1951).

e. 29 Juli zag S. WEDMAN tussen 16 en 17 uur een grote trek op de Loosdrechtse plassen. Richting N.—Z. bij N.N.O. wind en donkere lucht (1950, De Wandelaar in Weer en Wind 18 : 179).

f. 9 Aug. kwamen op het Noordzeestrand van Ameland kleine aantallen vanuit zee aan ; richting N.W.—Z.O., die boven het land gehandhaafd bleef (G. KRUSEMAN).

Zie verder bij *Pieris*-species.

Behalve te Maarsbergen werden ook op andere plaatsen sterke concentraties van *brassicae* gezien, zonder dat daar trek vastgesteld kon worden. Te Hellendoorn zag ik de vlinder in de laatste week van Juli zeer sterk toenemen. B. KOFMAN zag 25 Juli een groot aantal exx. te Enkhuizen. Begin Aug. was de vlinder in de kop van Noord-Holland talrijk (G. KRUSEMAN). Hetzelfde geldt voor Amsterdam. In Den Haag merkte ENGELÉN eind Aug. de vlinder in groot aantal op en Mevr. GEHÉNIU in Vessem. In het Z.O. van het land werd, zoals bij navraag bleek, de vlinder overigens nergens in opvallend aantal gezien. Dit geldt trouwens ook voor *Vanessa atalanta* L.

3. *Pieris rapae* L. Ook van het knollenwitje werden verschillende vluchten met zekerheid vastgesteld.

a. Bij de sterke trek op de Loosdrechtse plassen van 29 Juli, reeds vermeld bij de vorige soort, bevonden zich ook exx. van *rapae* (D. A. DEN OTTER).

b. Begin Aug. zag R. SLOT van \pm 16 tot 18 uur te Middellie een zeer grote vlucht, die uitsluitend uit *rapae* bestond. Richting N.O.—Z.W.

c. 21 Augustus nam P. HEYLIGERS op De Beer steeds alleenvliegende exx. waar, die naar het Groene Strand van Voorne vlogen.

d. 22 Augustus zag dezelfde medewerker op het Voornse Groene Strand veel *rapae*'s, die stug Z.W.-waarts vlogen. Waarschijnlijk was toen dus nog dezelfde trek aan de gang.

Zeer waarschijnlijk staat hiermee ook in verband het aanspoelen van vrij veel exx. op het strand van Westenschouwen op 24-VIII, enkele tientallen over een afstand van 2 km. Merkwaardigerwijze waren het alle ♀♀ (J. LUCAS).

Een sterke concentratie wordt alleen gemeld uit Vessem, waar *rapae* van begin Juli tot ver in Aug. enorm talrijk vloog (Mevr. GEHÉNIU). Te Amsterdam en ook in Overijssel vond ik het aantal exx. der zomergen. normaal.

30. *Pieris spec.* Niet alle vluchten konden geïdentificeerd worden.

a. 22 Juli vloog om 18 uur te Warder vanuit het IJsselmeer een grote vlucht witjes binnen volgens mededelingen van inwoners aan S. DE BOER. Richting N.O.—Z.W.

b. 28 Juli zag Mevr. LUCAS in Amsterdam-W. een flinke witjestrek boven de daken in een richting evenwijdig aan de Willem de Zwijgerlaan (N.W.—Z.O.).

c. 5 Augustus bemerkte R. TOLMAN tussen 13 en 19 uur een geregeld aanhoudende trek vanaf de Sloterkade te Amsterdam-W., hoog boven de huizen, \pm 10 per minuut. Richting : N.W.—Z.O. (De Wandelaar in Weer en Wind 18 : 179).

d. Op een niet meer te achterhalen datum kwamen te Camperduin

duizenden witjes vanuit zee strandwaarts vliegen. Het aantal was zo groot, dat de badgasten er door gehinderd werden. (Mededeling van de heer MINKEMA van het Badpaviljoen aan Dr G. KRUSEMAN).

8 Juli zag D. P. LEMS een concentratie van honderden witjes aan de Moerdijk, waarvan de soort niet vastgesteld werd.

Voor *P. brassicae* moet de natte koele herfst zeer ongunstig geweest zijn: de derde generatie was uiterst zwak. Dit geldt trouwens ook voor *P. napi* L. Daarentegen was de derde *rapae*-generatie omstreeks half September flink vertegenwoordigd, tenminste te Amsterdam.

4. *Pontia daplidice* L. Er zijn enkele aanwijzingen, dat de vlinder zijn areaal in de Noordhollandse duinen uitbreidt. Niet alleen van de traditioneel geworden vindplaats Egmond aan Zee werd hij vermeld, maar ook van Den Helder, Castricum en Heemstede. Waargenomen van 17 Juni tot 29 Augustus in 2 gens. Werkelijke immigratie werd in 1950 niet vastgesteld!

Totaal aantal waarnemingen: 58.

Kweek. Van een ♀ van 27 Juli kreeg MORRIËN 10 eieren, die 7 rupsjes opleverden, welke van 23 tot 27 Aug. verpopten, doch toen overwinterden.

5. *Colias hyale* L. De eerste gen. was in 1950 zeer zwak. Uit Limburg werden slechts 6 exx. gemeld van 4 verschillende vindplaatsen (alleen 31 Mei 3 bij Wahlwiller, overigens steeds een enkel dier). Merkwaardig is, dat juist in dit slechte voorjaar 5 exx. opgegeven worden van vindplaatsen ten N. van de rivieren! De gen. vloog van 10 Mei tot 29 Juni.

Of 2 exx. van 9 Juli (bij 1 uitdrukkelijk vermeld, dat het vers was), late van de eerste gen., of vroege van de tweede Nederlandse of van de immigranten zijn, durf ik niet uit te maken (gezien te Wijlre en Treebeek).

Vindplaatsen van de eerste gen. waren: Wahlwiller, Vijlen, Eisden, Schin op Geul, Haarlem, Zutphen, Deventer en Balk.

De zomergeneratie begon (9?) 17 Juli te verschijnen. Zij was op de meeste vindplaatsen zwak. De top valt op 27 Juli met 38 exx. Er zijn verder slechts 2 data met meer dan 20 exx. (12 Aug. 21 en 27 Aug. 25). De zomerdieren werden in een groot deel van het land gezien, tot in de nabijheid van de stad Groningen (1 ex. op 6 Aug.), maar als altijd domineert toch het Zuiden.

Evenals in 1949 gaat de tweede generatie zonder onderbreking in de derde over, die (uiteraard zeer zwak) wordt waargenomen tot 19 October, toen het laatste ex. bij Sint Michielsgestel werd gezien. Andere vindplaatsen van de herfstgen. zijn: Bemelen, Kerkrade, Stein, Kortgene, Muiden en Wezep. De top valt op 13 October met 7 exx.

Totaal aantal waarnemingen: 274, dus veel minder dan in 1949.

Merken. Pater MUNSTERS merkt 20 Aug., 6, 9 en 13 Octr. in totaal 6 exx. te Stein. Geen enkel werd hiervan terug gezien.

6. *Colias croceus* Fourcroy. De oranje lucernevlinder begon al vroeg aan te komen. Reeds 14 Mei zag TOUSSAINT de eerste te Wijlre, terwijl op 30-V zowel te Stein als te Hoofddorp een ex. waargenomen werd. Ook Juni leverde 3 meldingen op (7-VI te Loosdrecht, 15-VI te Vijlen en 29-VI te Schin op Geul.

9 Juli begint de normale vrijwel ononderbroken rij van zomerdata. De

27e bedroeg het dagtotaal reed 25 exx., terwijl het maximum op 4 Augustus werd bereikt (53 exx.). Na 12-VIII zakt door het slechte weer het aantal sterk in en komt voorlopig geen enkele dagtelling meer boven de 10 exx. In September werd *croceus* slechts op 9 data gemeld, natuurlijk ten gevolge van de vele regendagen.

Reeds begin October loopt het aantal echter plotseling weer op : 5-X dagtotaal 15 exx. ! En de 15e worden er zelfs 31 geteld, een duidelijk bewijs, dat de nieuwe herfstgeneratie is uitgekomen. Maar dan is het ook grotendeels gedaan : nog enkele losse meldingen, tot 26-X het laatste ♂ te Stein gezien werd, dat al vanaf de 24e op dezelfde plaats zat en de volgende dag na de zware nachtvorst dood gevonden werd (Pater A. MUNSTERS).

Totaal aantal waarnemingen : 480, dus meer dan in 1949 ! En heel wat beter dan de gele lucernevlinder.

Merken. Pater MUNSTERS merkte in Stein 48 exx. Op 17 Aug. werd een ex. van 2-VIII terug gezien en op 6 en 13 Octr. een tweede van 5-X.

Kweek. Van een normaal ♀ van Zaandam kweekte MORRIËN 17 exx., waarvan 8 oranje ♂♂ en 2 ♀♀, met 5 ♀♀ van f. *helice* Hb. Zonder twijfel was de onbekende partner een (genetisch) heterozygoot *helice*-♂, dat er normaal uitziet. Dat bij deze kleine kweek de beide wijfjesvormen nogal van de theoretisch juiste 1 : 1 verhouding afweken, is normaal. Zoals bekend is de vorm sex-controlled dominant. Ook in natura werden enige exx. gevangen.

7. *Leptidea sinapis* L. Op 16 en 19 Juli ving Prof. VAN WISSELINGH telkens een ex. te Epen. Bovendien werden 9 Aug. op een andere plaats in Zuid-Limburg 8 exx. gezien, waarvan 3 werden meegenomen. Daar de waarnemer eerst wil nagaan, of de vlinder hier misschien stand houdt, worden over deze vondst voorlopig geen bijzonderheden bekend gemaakt. Totaal dus 10 exx., een nog in geen enkel jaar, zo lang in Nederland verzameld wordt, bereikt aantal !

8. *Vanessa atalanta* L. Overwinterde exx. werden op 22 Februari en 29 Maart te Amerongen gezien (BENTINCK), en misschien was een ex. van 7 April te Amsterdam er ook nog een (VAN DER POEL). 28 April begint dan op normale tijd de rij data der migranten. De gehele voorzomer deed niets vermoeden, dat 1950 zo'n sensationeel *atalanta*-jaar zou worden. De dagtotalen bereikten in Mei nooit de tien en kwamen er in de eerste helft van Juni nog maar weinig boven. Maar op 17-VI noteren we er al 38, op 29-VI komen we tot 67 en op 8 Juli al 75. Na wat schommelingen bereiken we 26 Juli een totaal van 165 exx.

Augustus is aanvankelijk vrij normaal met een dagtotaal van gemiddeld een 100 exx., doch de 20ste loopt het op tot 207, de 28ste tot 240, de 30ste zelfs tot 326. Ook September blijft in het begin nog goed (311 op de 6e !) en niettegenstaande de vele regens komen nog talrijke vlinders uit de pop, want zelfs de 21ste kunnen we nog een totaal van 208 exx. boeken. Maar dan begint het aantal toch te minderen, al is het aanvankelijk nog slechts geleidelijk. Doch na 5 Octr. (105 exx.) gaat het snel bergafwaarts en vooral in de tweede helft van de maand wordt nog maar af en toe hier en daar een enkele *atalanta* gezien, de laatste op 13 November te Kerkrade (TOUSSAINT).

Dat *atalanta* zich niettegenstaande het zeer ongunstige weer in Sep-

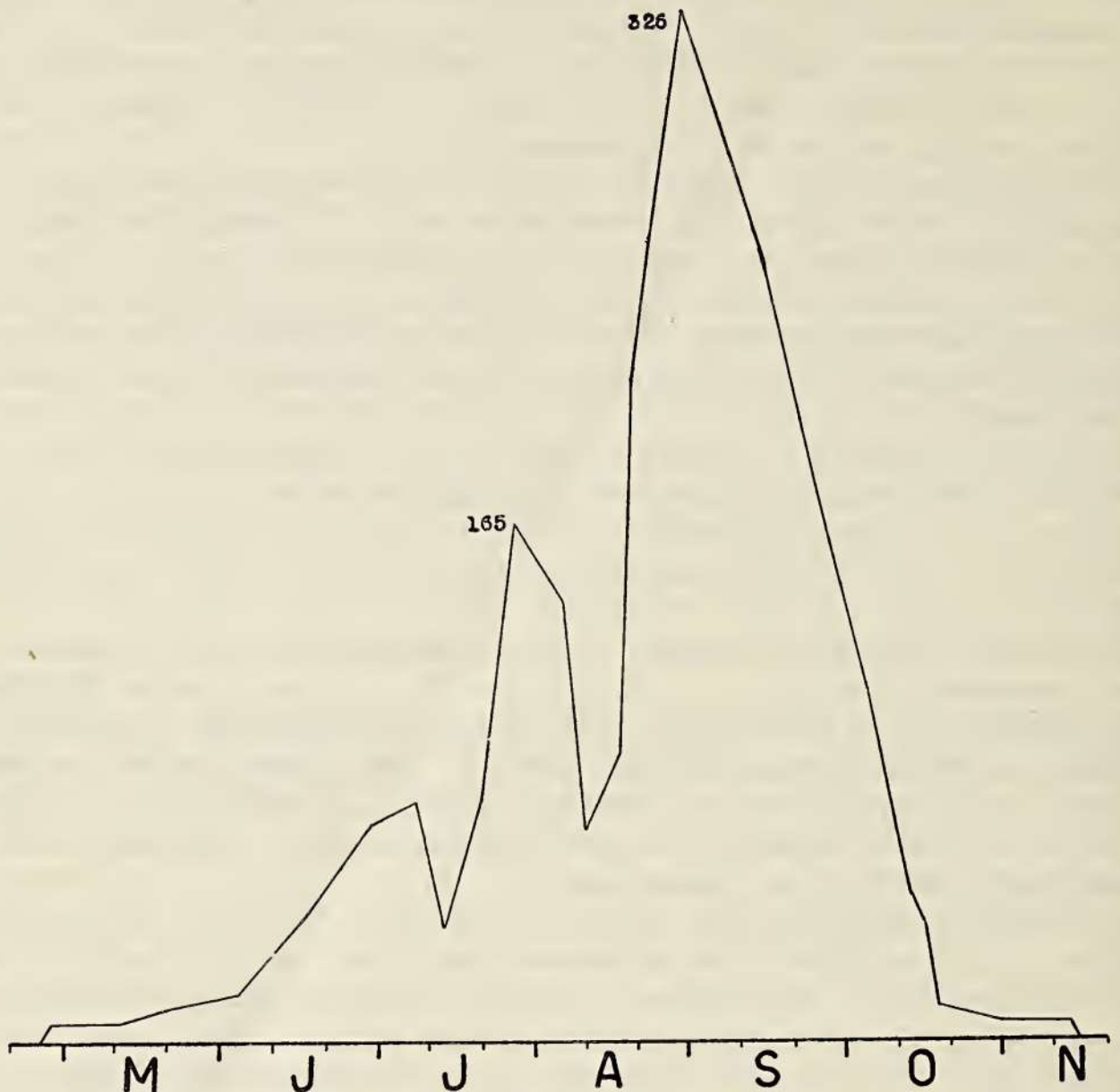

Fig. 2. Diagram van de vluchten van *Vanessa atalanta* L. in 1950.

tember zo uitstekend handhaafde, bewijst wel, dat de vlinder tot de sterkste onder onze immigranten behoort. We kunnen het slechts betreuren, dat de regen zoveel bedierf. Was September een mooie herfstmaand geworden, dan zou het aantal admiralen overweldigend geweest zijn.

Trek. Het belangrijkste feit is ongetwijfeld, dat in 1950 *atalanta*-trek is waargenomen in ons land in een mate als nooit te voren. 7 Augustus zag KRUSEMAN enige exx., die van Ameland naar Friesland overvlogen. Op dezelfde datum trokken te Callantsoog veel exx. langs de kust in zuidelijke richting (G. BUWALDA). 21 Aug. werden op De Beer de hele dag afzonderlijk trekkende *atalanta*'s opgemerkt, die in Z.Z.O.-richting naar de Brielsche Maas vlogen (P. HEYLIGERS). De grootste ooit in Nederland waargenomen trek zag WESTERNENG 26 Aug. bij Zaandam. Vanaf 9.15 (toen de migratie al aan de gang was) tot 11.50 trokken ± 3000 exx. voorbij, nu eens in groepen van 100 tot 150, dan weer in kleinere van 20 à 25. Daartussen vlogen ook afzonderlijke exx. Over een breedte van ± 300 m vlogen ze over het Noordzeekanaal dwars over de Zaandammerpolder de weilanden in, op 2 à 5 m van het aardoppervlak. Trekrichting Z.—N. Deze trek is natuurlijk niet in het diagram verwerkt.

Bizondere opmerkingen. Te Leiden kwam 1 ex. op de lamp af (J. H. KROON).

Merken. 27 Juni werden 12 exx. te Delft gemerkt. Twee dagen later werd 1 hiervan in de tuin teruggezien (MEEUSE). Van 22 tot 29 Juli werden 8 exx. te Amsterdam gemerkt. Hiervan werd geen enkel dier teruggezien (W. A. SMIT). Op 6 en 30 Aug. werden te Stein 2 exx. gemerkt, die daarna niet meer opgemerkt werden (Pater MUNSTERS).

Totaal aantal waarnemingen: 13738. Meer dan het dubbele van het recordjaar 1947!

9. Vanessa cardui L. Het eerste ex. werd 13 Mei te Vijlen gezien. Aanvankelijk blijft het bij een enkel ex. per week, maar in Juni komen de data al dichter bij elkaar te liggen. Dagen met meer dan 10 exx. zijn echter tot half Juli grote uitzondering. Geheel uit de mineur-toon valt 12 Juni met een totaal van 37 exx., waarvan 27 gezien werden bij Lewedorp door D. J. VAN FAASSEN, blijkbaar een kleine migratie.

Al vanaf half Juli vliegen tussen de afgevlogen immigranten verse exx., die zich wel hier te lande reeds ontwikkeld hebben (bewezen door een ex., dat 30 Juni uitkwam en afstamde van een bij Arcen gevonden rups). De top van deze in Nederland geboren generatie wordt 30 Juli bereikt met een totaal van slechts 33 exx. Daarna komen slechts 2 data met meer dan 20 exx. (5 en 28 Aug.). Vooral in September is het aantal heel gering: 9 exx. op de 2e is het hoogste. Toch ontwikkelt zich ook nu weer de tweede generatie: te Amsterdam worden 19 en 28 Septr. exx. geweekt uit 26-8 en 1-9 gevonden rupsen. Zij is echter uiterst zwak. Het laatste ex. werd 18 October te Den Haag gezien (VAN DORM). Duidelijk is de vele regen zeer nadelig voor de distelvlinder geweest.

Trek. A. VLUG zag 28 Aug. te Loo bij Deventer 12 exx., die tussen 10 uur en 14.20 in de richting N.O.—Z.W. trokken.

Merken. Tussen 17 en 28 Aug. merkte Pater MUNSTERS 6 exx. te Stein, waarvan geen enkel werd teruggezien.

Totaal aantal waarnemingen: 562, dus belangrijk minder dan in 1950.

10. Issoria lathonia L. De eerste voorjaarsexx. werden 7 April in het binnenland gezien (te Putten). Pas 28-4 volgt de tweede melding (Deurne). Ook in Mei, Juni en Juli is de vlinder zeer schaars. Alleen 29-6 komt met 11 exx. boven de 10 uit. Een afscheiding in generaties is met geen mogelijkheid te bespeuren, daar alle data geleidelijk in elkaar over gaan. Pas begin Augustus komt er wat verbetering in de *lathonia*-stand (9-VIII samen 38 exx.) en vrijwel de hele maand weet de vlinder zich op dit overigens bescheiden niveau te handhaven. Nauwelijks echter zet de natte Septembermaand in, of het aantal duikelt onmiddellijk omlaag (in totaal 24 meldingen voor deze anders zo goede *lathonia*-maand!). Hier en daar wordt in October nog een enkel ex. gezien, de 18e het laatste op de Hettenheuvel (E. DE VRIES).

In de duinstreek was de eerste generatie zoals gewoonlijk sterker ontwikkeld dan in het binnenland, maar vergeleken met voorafgaande jaren toch ook maar vrij matig en later in het jaar was het daar een al haast even groot fiasco als in het binnenland. De vlinder heeft duidelijk sterk gereageerd op het ongunstige weer.

Merken. Pater MUNSTERS merkte te Stein in de loop van de zomer 5 exx., die geen van alle terug werden gezien.

Totaal aantal waarnemingen: 494, dus een veel lager getal dan we de 3 voorafgaande jaren konden noteren.

11. *Polyommatus coridon* Poda. 9 Augustus werd een ♂ te Sint Odiliënberg gevangen (E. LÜCKER), 22 Aug. ving DIETEREN 2 ♂♂ te Schinveld en 27 Aug. ving TOUSSAINT een afgevlogen ♂ te Epen. Totaal dus 4 exx., wat voor deze soort een record-aantal betekent.

12. *Acherontia atropos* L. Immigranten werden op 10 Juli (Vaassen en Enkhuizen), 25 en 26 Juli, 4, 12, 13 en 19 Augustus op verschillende plaatsen in het land gevangen. Al op 1 Septr. komt een gekweekt ex. uit de pop en ongetwijfeld behoren dan ook de meeste vangsten uit deze maand en zeker alle uit October tot exx., die zich hier ontwikkeld hebben.

Ongetwijfeld is 1950 een gunstig *atropos*-jaar geweest. Dit blijkt niet alleen uit het vrij grote aantal vlinders, maar vooral ook uit de talrijke vondsten van rupsen en poppen. Eerlijkheidshalve moet vermeld worden, dat we hierbij de hulp hadden van drie „en gros”-verzamelaars van gegevens: S. DE BOER, die zo ongeveer alle aardappeltelers in Purmer en Beemster aanspoorde tot het bewaren van poppen, J. WINTERS, die via de plaatselijke Vollenhovense pers nogal wat gegevens binnenkreeg, en Drs F. J. BROUWER, die dank zij de regionale Groningse omroep heel wat mededelingen wist bijeen te brengen. Maar in een slecht jaar zou dit alles natuurlijk toch weinig gebaat hebben. En ook al laten we alle rupsen en poppen buiten beschouwing, dan nog is 1950 een recordjaar voor de vlinder geworden!

V i n d p l a a t s e n (alle stadia). Lbg.: Meerssen, Maasniel, Swalmen, Baexem. N.B.: Casteren, Nuenen, Oploo, Waalwijk, Ulvenhout. Zl.: Goes, Kortgene. Z.H.: Melissant, Rozenburg, Vlaardingen, Linschoterbos, Alfen. N.H.: Heemstede, Zaandam, Assendelft, Purmer, Purmerend, Beemster, Enkhuizen, Lutjegast, Den Helder, Oosterend (Texel), Naarden, Bussum, Huizen. Utr.: De Bilt. Gdl.: Wageningen, Bennekom, Putten, Oldebroek, Vaassen, Zutfen, Westendorp, Lichtenvoorde, Bredevoort, Aalten, Doetinchem, Ochten, Wijchen. Ov.: Diepenveen, Heino, Weerselo, Wierden, Overdinkel, Denekamp, Sibculo, Nieuw Leusen, Marknesse, Emmeloord, Vollenhove, Wapserveen, Steenwijkerwold. Dr.: Havelte, Diever, Laaghalen, Exloërmond, Tinaarlo, Vries, Ansen, Roden. Gr.: Oude Pekela, Zevenhuizen, N. Scheemda, Oldehove, Tolbert, West Nieuwland, Kloosterburen, Den Andel, Groningen, Bedum, Uithuizermeeden, Roodeschool. Fr.: Noordwolde, Boornbergum, Veenwouden, Oosterbierum, Terschelling.

A a n t a l w a a r g e n o m e n e x x.: 41 vlinders, 63 rupsen, 117 poppen (alle recordaantallen). (Wordt vervolgd).

Araschnia levana L. in Twello. Op 31 Juli heb ik hier voor het eerst een *prosa* waargenomen, die rustig de bloemen in mijn tuin bezocht. Op 2 Augustus zat een ex. in de gordijnen in een slaapkamer, misschien hetzelfde.

H. COLDEWEY, Twello, K. 73.

[1951 is ongetwijfeld een goed jaar voor *levana* geweest. Wil ieder, die de vlinder op nieuwe vindplaatsen gezien heeft, mij dit even medelen? — Lpk.]